

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. III. 20.662/2007/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Léka Andor ügyvéd (4026 Debrecen, Bem tér 7. szám) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek-, a Dr. Fazekas István ügyvéd (4181 Nádudvar, Fő u. 70. szám) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2007. október 9. napján kelt, 5. P. 20.601/2007/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

közbenső ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy az alperesnek a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1. Bf. 1203/2001/6. számú ítéletével megállapított bűncselekményekkel a felperesnek okozott károkért a kártérítési felelőssége fennáll.

A kártérítés összegszerűsége tekintetében az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra, és újabb határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárással a felperes oldalán 900 000 (Kilencszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési illeték, valamint 591 562 (Ötszázkilencvenegyezer-ötszázhatvankettő) Ft perköltség, az alperes oldalán 591 562 (Ötszázkilencvenegyezer-ötszázhatvankettő) Ft perköltség merült fel.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az ... Bt. képviselőjeként K. Á. néven az alperes a felperes képviselőjének jelezte 1997. augusztusában, hogy a felperes által forgalmazott árukból vásárolni kíván. Miután az ... Bt. a felperesnél törzsvásárlói kártyával rendelkezett, ezért a felperes nem kért további igazolást a vásárlás lehetővé tételéhez. A felperes gyakorlata az volt, hogy az 1 000 000 Ft

feletti vásárlásoknál elfogadta a vételár teljesítését úgy is, hogy a vevő bemutatta a felperestől kitöltve megkapott postai befizetési szelvényeknek a befizetés tényét igazoló lebélyegzett példányát.

Az alperes és társa, Cs. Z. ezt a felperesi gyakorlatot kihasználva meghamisították a felperestől kapott postai feladóvevényeket, azokon a kifizetés tényét igazoló bélyegzőt tűntettek fel, és ilyen módon 1997. augusztus 27. napja és 1997. szeptember 5. napja között összesen 24 882 013 Ft értékű teljesítést igazoltak a felperes felé. Ebből az összegből a megrendelt áru hiánya okából 2 430 975 Ft készpénzben visszafizetésre került az ... Bt. nevében az áruért jelentkező Cs. Z. kezeihez, aki az átvételi elismervényt T. Cs. néven írt alá.

A Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányságon ... bü. számon indult büntetőeljárásban a felperes 24 882 013 Ft összegben polgári jogi igényt jelentett be. A Debreceni Városi Bíróság a 2001. február 16. napján kelt 53. B. 2685/1998/204. számú ítéletében megállapította az alperes, mint II. r. vádlott bűnösségét 3 rb, társtettesként elkövetett különösen nagy kárt okozó folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében, 2 rb közokirat hamisítás bűntettében, és 2 rb magánokirat-hamisítás vétségében. A felperes és az egyéb károsult gazdasági társaságok polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2002. november 19-én kelt 1. Bf. 1203/2001/6. szám alatti ítéletével a II. r. vádlott terhére megállapított csalás bűntettét 2 rb folytatólagosan, a magánokirat-hamisítás vétségét 3 rb folytatólagosan elkövettként minősítette, egyebekben a II. r. vádlott (jelen per alperese) vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A büntetőeljárás során lefoglalással vagy más módon a felperest ért kár nem térült meg. A felperes a másodfokú bíróság ítéletét 2003. január 13. napján átvette.

A fizetési meghagyással indult, de az alperes, mint I. r. kötelezett ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a felperes kereseti kérelmében 24 882 013 Ft tőke, és abból 22 451 038 Ft tőke után 1997. szeptember 6. napjától, 2 430 975 Ft tőke után 1997. augusztus 30. napjától a kifizetés napjáig számított törvényes késedelmi kamat és perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Kereseti kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy a felperest ért kár tényét, annak mértékét, az alperes jogellenes magatartását, és a kettő közötti okozati összefüggést a büntetőeljárásban született ítéletek, mint közokiratok bizonyítják.

Előadta, hogy bár a 2 430 975 Ft összegű készpénzben történő visszafizetés Cs. Z. kezeihez történt, de mivel az alperes és Cs. Z. a felperesnek kárt okozó bűncselekmény valamennyi törvényi tényállási elemét társtettesként valósították meg, ezért ennek a ténynek nincs jelentősége az alperest terhelő fizetési kötelezettség egyetemleges jellege szempontjából.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte, vitatva mind a kereseti követelés jogalapját, mind annak összecszerűségét.

Állította, hogy őt nem terhelheti egyetemleges fizetési kötelezettség, mivel a büntetőeljárás több személy ellen volt folyamatban, és B. A. ellen jelenleg is folyamatban van.

Elévülési kifogást is előterjesztett arra hivatkozva, hogy az elévülés kezdő időpontja az áru átvételének az időpontja, amely kizárólag a polgári jogi igény előterjesztésével szakadt

meg, a Ptk. 327. §-ának alkalmazására alapot adó körülmény pedig nem következett be. A polgári jogi igényének elutasítását követően a jogi képviselővel eljáró felperes előtt egyértelművé kellett válnon az, hogy igényét kizárólag polgári peres eljárásban érvényesítheti.

Álláspontja szerint a beszerzett szakértői vélemények alapján a kár pontos összege sem állapítható meg.

A felperes az alperes elévülési kifogásával összefüggésben előadta, hogy a Ptk. 360. § (4) bekezdése alapján az adott bűncselekmény büntetési tételének felső határa határozza meg az elévülési időt, amelyet a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye szakít félbe. A perbeli esetben az utolsó ilyen, az elévülési időt megszakító büntetőeljárási cselekmény a másodfokú ítélet meghozatala volt, az ettől az időponttól számított 8 éves elévülési határidő pedig még nem járt le.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét nem találta alaposnak, és azt ítéletével elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 250 000 Ft perköltséget, az Államnak pedig külön felhívásra 900 000 Ft le nem rótt eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kimondta, hogy a büntető ítéletekkel és a büntető eljárás során beszerzett szakértői véleményekkel a felperes maradéktalanul eleget tett a jogellenes alperesi magatartás, a kár bekövetkezte, az okozati összefüggés, és a kár mértéke tekintetében őt a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján terhelő bizonyítási kötelezettségnek. Mivel a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság az 1. Bf. 1203/2001/6. számú ítéletében megállapította az I., II. és III. r. vádlott vonatkozásában a per tárgyát képező cselekményre is kiterjedően a bűnszövetségben való elkövetést, ezért a Ptk. 344. § (1) bekezdése szerint alaptalannak találta az alperes azon hivatkozását, hogy csupán az a tény, hogy a büntetőeljárásnak több alanya volt, még nem jelenti azt, hogy őket egyetemleges felelősség terheli.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság alaposnak találta az alperes elévülési kifogását. A Ptk. 360. § (4) bekezdése alapján azt állapította meg, hogy a perbeli bűncselekmények folytatódólagos elkövetésére tekintettel az elévülés kezdő időpontja egységesen 1997. szeptember 6. napja, vagyis az utolsó részcselekmény megvalósulását követő nap volt. Abban az esetben azonban, ha az elkövető büntetőjogi felelősségének jogerős megállapítására sor került, akkor a bűncselekmény büntethetőségének elévülése már nem vizsgálandó, mivel helyébe a bűncselekmény miatt alkalmazott büntetés elévülésének a kérdése lép.

A Be. 242. § II.b. pontja szerint a magánfél csak a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés ellen élhet fellebbezéssel, ezért az elsőfokú ítéletnek a felperes polgári jogi igénye érvényesítését egyéb törvényes útra utasító rendelkezése az ítélet kihirdetésével jogerőre emelkedett. Ezt követően - miután az alperes büntetőjogi felelőssége megállapításra került - a felperes már az általános polgári jogi 5 éves elévülési határidőn belül érvényesíthette volna az alperessel szembeni igényét, amely határidő a polgári jogi igényt elutasító 2001. február 16. napján kelt ítéleti rendelkezéstől számítva, 2006. február 16. napján letelt.

Nem látott alapot az elsőfokú bíróság az elévülés nyugvására vonatkozó, a Ptk. 326. § (2) bekezdésében írt szabály alkalmazására sem, mivel a rendelkezésre álló büntetőiratok között található 227. sorszámú másodfokú határozat 2003. január 13. napján kézbesítve

lett a felperes részére, ezért arról nem a felperes állítása szerinti időpontban (2006. év végén) szerzett tudomást, így menthető igényérvényesítési akadályról nem lehetett szó.

Megjegyezte az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes tévesen kérte alkalmazni a Be.-nek az elévülés megszakadására vonatkozó szabályait a polgári jogi igény elévülésére. A Ptk. 327. § (1) bekezdése taxatívén határozza meg azon cselekményeket, amelyek az elévülés megszakadását eredményezik, ezek köre nem bővíthető, sem a büntetőeljárásban tett érdemi eljárási cselekmények, sem a büntetőeljárásnak a befejeződése nem szakítja meg a kártérítési igény elévülését, figyelemmel a Ptk. 360. § (4) bekezdésének az 1997. évi IV. törvénnyel módosított, hatályos rendelkezéseire is.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét az alperes elévülési kifogására tekintettel utasította el, és a pereszes felperest kötelezte az alperes részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b.) pontja, és a (6) bekezdése alapján 250 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség megfizetésére, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, és 15. § (1) és (3) bekezdései alapján az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték felhívásra, az Állam javára történő megfizetésére.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és az alperes kereseti kérelem szerinti marasztalását, valamint az első-, és másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Az első-, és másodfokú eljárásban igényelt ügyvédi munkadíj összegét a vonatkozó IM rendelet alapján megállapítható legmagasabb összegben kérte meghatározni.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően találta alaposnak az alperes elévülési kifogását, az e körben irányadó jogszabályokat tévesen értelmezte. A felperes nem vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint az elévülési határidő kezdő időpontjának, 1997. szeptember 6. napját, az utolsó részcselekmény megvalósulását követő napot kell tekinteni, azonban fenntartotta azt az álláspontját, hogy a Ptk. 360. § (4) bekezdésének szabályát minden esetben lehet alkalmazni a bűncselekménnyel okozott károk esetén, függetlenül attól, hogy a büntetőjogi felelősség megállapításra került-e.

A Ptk. 360. § (4) bekezdésének utaló szabálya folytán a Btk. elévülésre vonatkozó rendelkezései is alkalmazandók, és a Btk. 33. § b.) pontja, illetve 318. § (6) bekezdés a.) pontja szerint jelen esetben a büntethetőség elévülési időtartama 8 év. Az elévülési idő számításánál pedig a Btk.-ban található szabályokat kell alkalmazni, azaz a Btk. 35. § (1) bekezdése szerint azt félbeszakítja a büntetőügyekben eljáró hatóságok büntetőeljárási cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. Álláspontja szerint az utolsó ilyen eljárási cselekmény a büntetőeljárásban a másodfokú ítélet meghozatala volt a 2007. november 19-ei tárgyaláson. A 8 éves elévülési határidő tehát ezen a napon kezdődött újra.

Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett azon álláspontját, hogy amennyiben az elkövető büntetőjogi felelőssége jogerősen megállapításra került, attól kezdve a bűncselekmény büntethetőségének elévülése már nem vizsgálendő, a kiszabott büntetés elévülése lép a helyébe, a kártérítési igénye érvényesítésére pedig a felperesnek az általános 5 éves polgári jogi elévülési határidőn belül van lehetősége. Fellebbezési érvelése szerint a Ptk. 360. § (4) bekezdése a Btk.-ra utal, vagyis a Ptk. 360. § (4) bekezdésében szabályozott esetben az elévülésre is a Btk. szabályait kell alkalmazni.

Még abban az esetben is, ha az elévülés kezdő napját az elsőfokú büntető ítélet keltének napjától (2001. február 16-ától) kellene számítani, a perbeli esetben a felperes igénye csak

2009. február 16. napján évülne el, illetve, ha a büntetőjogi felelősséget jogerősen megállapító másodfokú büntetőítélet kelte (2002. november 19.) napján kezdődne az elévülés, és arra a Ptk. általános szabályai lennének az irányadók, a felperes igénye ebben az esetben is csak 2007. november 19. napján évülne el.

Végezetül előadta, hogy a büntetőeljárásban meghozott másodfokú ítélet 2003. január 13. napján nem lett szabályszerűen kézbesítve, azt nem a meghatalmazott jogi képviselőnek, hanem a felperes-nek kézbesítették, a felperes pedig jogosan bízott abban, hogy az ítéletet a teljes körű képviselte ellátásával - így a polgári jogi igény érvényesítésével is - megbízott jogi képviselő is kézhez kapta, és intézkedik a polgári jogi igény további érvényesítése iránt. A jogi képviselőnek azonban egészen 2006. év végéig nem volt tudomása a büntetőeljárás befejezéséről.

Mindezek miatt a felperes menthető okból volt akadályozva az igényérvényesítésben. Hangsúlyozva, hogy jelen esetben a büntetőeljárás eredménye jelentősen befolyásolhatta a kártérítési per kimenetelét mind jogalapjában, mind összecszerúságában, ezért indokolt volt a büntetőeljárás befejezésének a bevétele.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, és felperesnek a másodfokú eljárással felmerült költségei megfizetésére kötelezését kérte. Alaptalannak találta azt a felperesi álláspontot, amely szerint a Ptk. 327. §-ára hivatkozva az elévülés megszakadását a büntetőügyben eljáró hatóságok intézkedéseihez képest kell megállapítani.

Hivatkozott arra, hogy a jelen esetben mindössze két intézkedés volt, amelyet a büntetőhatóságok az elkövetővel szemben foganatosítottak - ilyen a vádemelés, illetve a vád kézbesítése -, ezek óta pedig már a 8 év mindkét esetben eltelt. Az ezt követő büntetőjogi eljárási cselekmények már nem szakították meg a polgári jogi elévülési időt. Kiemelte, hogy a felperes fellebbezésében továbbra sem adta indokát annak, hogy miért késlekedett az igényérvényesítésével.

Az ítéletablának a Pp. 256/A. § (3) bekezdése szerinti felhívására az alperes nem kérte az ügyben tárgyalás tartását, a felperes pedig nem nyilatkozott, ezért az ítéletábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (4) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

A fellebbezés megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét azért utasította el, mert az alperes elévülési kifogásának helytadott.

A peres felek között nem volt vitás az, hogy az alperesnek a perbeli kárt okozó cselekmények következtében fennálló kártérítési felelőssége elévülése kezdő időpontjának 1997. szeptember 6. napját kell tekinteni. Arra az esetre nézve, amikor a kárt szándékosan vagy bűncselekménnyel okozták, a Ptk. 360. § (4) bekezdése az általános szabályokhoz képest eltérő rendelkezéseket tartalmaz, amikor kimondja, hogy ezekben az esetekben 5 évnél rövidebb idő alatt nem évülhet el a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti követelés, illetve 5 éven túl sem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége nem évül el.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában azt helyállón állapította meg azt, hogy a Btk. 33. § b.) pontja, illetve 318. § (6) bekezdés a.) pontja szerint a jelen esetben az elkövető büntethetőségének elévülési időtartama 8 év. Tévesen jutott viszont arra a következtetésre, hogy az elkövető büntetőjogi felelősségének a jogerős megállapítását követően a bűncselekmény büntethetőségének elévülése helyébe a kiszabott büntetés elévülése lép, a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti igény elévülése pedig ezt követően a Ptk. általános szabályai szerinti 5 év alatt következik be.

A Ptk. 360. § (4) bekezdése helyes értelmezés szerint csupán az elévülési határidő hossza tekintetében tartalmaz a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti követelés elévülésére eltérő szabályokat, egyébként a kártérítés feltételeire, az elévülés nyugvására, megszakadására az általános polgári jogszabályok az irányadók.

A Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés bírósági úton való érvényesítése megszakítja az elévülést, a (2) bekezdés alapján pedig az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik.

A Legfelsőbb Bíróságnak a BDT 2002/694. számon megjelent eseti döntésében is kifejtettekkel egyezően az ítéltábla álláspontja az, hogy a polgári jogi igény büntetőeljárásban való érvényesítése a követelés bírósági úton való érvényesítésének minősül, így az az elévülés megszakadását eredményezi, és az elévülés az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után újból kezdődik.

A perbeli esetben a Debreceni Városi Bíróság 53. B. 2685/1998/204. számú, a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasításáról is döntő, 2001. február 16. napján kelt ítélete minősül az elévülést megszakító eljárást jogerősen befejező határozatnak, a 8 éves elévülési határidőt tehát ettől az időponttól kell számítani, ezért a felperes keresetében érvényesített követelést tévesen tekintette az elsőfokú bíróság elévült követelésnek.

Mivel az elévülés az azt megszakító eljárás jogerős befejezésétől újra kezdődött, és arra nem volt kihatással a folytatódó büntetőeljárás kimenetele, ezért az ítéltábla nem találta a jogvita eldöntése szempontjából relevánsnak a felperes a fellebbezésében kifejtett másodfokú büntetőítélet kézbesítésével, valamint ennek következtében az elévülés nyugásával kapcsolatos érvelését.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a felperes az alperesi magatartás jogellenességét, a kár bekövetkeztét és az okozati összefüggést a büntetőítéletekkel igazolta, ezért az alperes kártérítési felelősségének a fennállása a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján megállapítható. Ugyanakkor az elsőfokú eljárásban az alperes a felperes kereseti követelésének a jogalapja mellett a követelés összecszerűségét is vitatta, ez utóbbi körben - eltérő jogi álláspontja folytán - az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást. Ezért a kártérítés összecszerűségének a megállapítása további, erre irányuló bizonyítási eljárás eredményeként történhet csak meg.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. tv. (Pp.) 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel döntött a keresettel érvényesített jog fennállásáról, megállapítva, hogy az alperes a felperesnek a büntetőítéletekben megállapított bűncselekménnyel okozott kárért felelősséggel tartozik.

A kártérítés összecszerűsége tekintetében pedig az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra, és újabb határozat hozatalára utasította a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése alapján.

Mivel az eljárás folyamatban maradt, a Pp. 253. §-ának (4) bekezdése alapján az ítéletábra csak megállapította a feleknek a másodfokú eljárással felmerült költségeit. A felperes oldalán ebben a körben számba vette az illetékekről szóló többször módosított 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 62. § (1) bekezdés c.) pontja szerint tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben feljegyzett 900 000 Ft fellebbezési eljárási illetéket, valamint mindkét fél oldalán a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) - b.) pontjai, (5) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján 473 250 Ft + ÁFA = 591 562 Ft-ban meghatározott ügyvédi munkadíjat.

Debrecen, 2008. július hó 04. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk előadó bíró, Szilágyiné Dr. Karsai Andrea sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó